

Isolera sig eller inte?

När jag hade mina första föräldrautbildningar för blivande adoptivföräldrar för väldigt många år sedan – rekommenderade även jag att föräldrarna mer eller mindre skulle isolera sig den första tiden när det nya barnet kom till familjen. Tanken var därmed att barnet lättare skulle kunna knyta an till föräldrarna och föräldrarna skulle kunna skapa band till barnet. Jag tillhörde själv dom föräldrar som under flera månaders tid såg till att knappt röra mig utanför dörren och vänner och bekanta fick snällt vänta med att hälsa på. Idag vet vi att barn kan knyta an till flera personer vilket kan innefatta syskon men även mor- och farföräldrar eller andra förutsatt att det finns en möjlighet att kunna skapa en nära relation till dem både fysiskt och psykiskt. Men mamma och pappa är de viktigaste. Men jag tänker att man ändå måste vara medveten om att barnen oftast inte vet vad en mamma och pappa är när det gäller att ge tillit, trygghet, omsorg och gränssättare - sådant tar tid. Jag tror att det finns en tendens att överskatta barns förmåga att förstå sammanhang och skapa begriplighet. Utifrån det finns det fortfarande anledning att anta ett perspektiv av ”långsamhetens lov”. Om mor- och farföräldrar eller andra för familjen viktiga personer, kommer att ha en viktig regelbunden kontakt med barnet så kan även de introduceras på barnets hemmaplan. De anhöriga kan rent av hjälpa till i anknytningen genom att varsamt ”leda tillbaka” barnet till mamma och pappa och förstärka deras roll även med ord. Generellt tycker jag att många föräldrar är duktiga idag på att hitta balansgången mellan ”isolering” och att ta in andra personer i familjesystemet – även om jag ibland kan tycka att en del familjer gör alldeles för många aktiviteter med barnet i ett för tidigt skede av ankomsten till familjen. En så enkel sak som en dammsugare eller elvisp kan väcka förundran och till och med rädsla – så hur ska då barnet förstå vad det innebär att vara på ett varuhus eller förstå att moster Agda inte har samma funktion som en mamma eller pappa? För att skapa begriplighet kan det för en del barn vara förvirrande om en förälder plötsligt försvinner till arbete och nästa dag är hemma. Det kan ta tid att förstå vart de far och att de kommer tillbaka. Man skulle önska att föräldraledigheten kunde innebära att båda var hemma med barnet eller att ledigheten skulle kunna anpassas utifrån vad det unika barnet behöver och att det finns möjlighet att tänka om när det gäller vem eller vilka som ska vara hemma eller inte. Idag vet adoptivföräldrar hur viktig anknytningen är och är måna om att arbeta med den. Men även om anknytningen så småningom blir tryggare så kan separationskänsligheten vara det som hänger kvar – ibland under en period men det kan även vara ett livstema som barnet alltid kommer att behöva förhålla sig till och få hjälp med att förstå. Separation och anknytning är intimt sammanflätade och ur det perspektivet är det inte konstigt att rekommendationen än idag är att se till att inte göra allt för stora förändringar med flytt eller jobbbyte kort inpå att ett barn adopterats. Och måste det göras så får man förhålla sig till det – vilket kan innebära att man exempelvis har en lång inskolning även på en flytt. Grundtanken är hela tiden att barnet måste ges möjlighet till någon form av begriplighet i kombination av trygghet. Små barns separationskänslighet är ofta ganska lätt att känna igen. Allt från att de inte vill gå iväg på kalas men när de väl är där så är allt bra. Det äldre eller vuxna barnet kan fortsatt tycka att det är jobbigt med förändringar eller håller krampaktigt tag i en kärleksrelation till att andra inte alls vågar gå in i en sådan. Förändringar kan vara jobbigt för alla och i synnerhet för den som varit med om flera separationer och brott i anknytningen. Även bland icke adopterade kan separationer och förändringar vara jobbiga – hur många av er tycker inte att det är skönt att mycket är sig likt hemma hos de idag äldriga föräldrarna eller ler igenkännande åt tavlan i det forna barnrummet?

Rasmus: Att isolera sig låter drastiskt men jag tycker samtidigt att det viktigt att ett barn får lugn och ro. Det är ju så mycket som vi tycker är självklart men som inte alls är det för ett barn. Jag tror att vuxna över lag skulle kunna bli bättre på att försöka sätta sig in ett barns perspektiv. Nya människor, lukter, smaker, språk och en omgivning som man inte känner igen. Bara en sån enkel sak som att för första gången se sina föräldrar avklädda i pyjamas kan ju bli en chock!! Jag tror att det är omöjligt för dom som inte är adopterade själva att förstå hur jobbigt det kan vara med förändringar för en del. Det är en känsla som är svår att sätta ord på och här tror jag att det är viktigt att föräldrar bekräftar och sätter ord på att det är naturligt att känna obehag eller rädsla för förändring i både stort och smått med tanke på den erfarenhet som barnet har med sig i bagaget.